

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Eadem veritas ratione suadetur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

Deus nihil quod sit extra se intueatur; sed quia id quod est extra seipsum, non intuetur nisi in seipso. Unde in fine corporis sic concludit: Igitur dicendum est quod Deus seipsum videt in seipso, alia autem a se videt, non in ipsis, sed in seipso. Ergo juxta D. Thomam, & alios SS. Patres, non datur in Deo cognitio immediata creaturarum in seipsis, sed mediata solum, in essentia divina tanquam in causa.

54. Nec tam evidentia & expressa testimonia eludi possunt solita responsione Adversariorum, qui dicunt D. Thomam, & alios SS. Patres asserentes Deum non cognoscere creaturas in seipsis, solum intendere quod illas non cognoscat per species à rebus acceptas, sicut nos eas cognoscimus, sed per suam essentiam gerentem vices speciei ad illarum cognitionem.

Nam contra hanc elutionem est primò quod SS. Patres jam relati ex eo probant Deum non cognoscere creaturas in seipsis immediate, seu extra seipsum, quia illas cognoscit in seipso: Ergo non solum intendunt docere quod Deus non cognoscit creaturas in seipsis, ex eo quod non accipiat species à rebus, sed ex eo quod eas cognoscat in sua essentia, ut in medio prius cognito.

Secundò, si SS. Patres solum vellent excludere à Deo hanc imperfectionem, nempe hoc quod est accipere species à rebus, nihil speciale ipsi tribuerent, quod creaturis non possit competere, cum etiam Angeli non intelligant per species à rebus acceptas: Sed hoc non est dicendum: Ergo nec illud.

Tertiò, aliud est cognoscere creaturas immediate, & aliud eas cognoscere per species à rebus acceptas: oculus enim v.g. immediate videt colores, & tamen accipit speciem ab illis, & Angelus contra mediate cognoscit hominem, vel leonem, & tamen ab illis non accipit species, sed eas habet à Deo in creatione infusas: Ergo impertinenter omnino probaret D. Thomas, Deum non cognoscere creaturas immediate in seipsis, ex eo quod non cognoscat illas per species à rebus acceptas.

Quartò, Cognosci aliquid cognitione immediata, est verè & propriè cognosci in seipso: Sed D. Thomas absolute negat creaturas à Deo cognosci in seipsis: Ergo negat cognosci cognitione ad illas terminatà immediate.

Denique, Eo ipso quod creaturæ non cognoscantur à Deo per speciem illarum propriam, sed per essentiam divinam gerentem vices speciei, non possunt immediate & primariò cognitionem divinam terminare, sed mediate tantum & secundariò, ut constabit ex statim dicendis: Atque D. Thomas loco citato docet creaturas cognosci à Deo per essentiam divinam gerentem vices speciei, aut enim: *Deus seipsum videt in seipso, alia autem a se videt, non in ipsis, sed in seipso, in quantum essentia sua continet similitudinem aliorum ab ipso*: Ergo juxta D. Thomam, non datur in Deo cognitio immediata possibile in seipsis, sed mediata tantum, quæ ea in sua essentia & omnipotentia, ut in causa, cognoscit.

§. II.

Eadem veritas ratione suadetur.

55. Plures etiam in favorem nostræ conclusionis rationes efficaces adduci possunt. Prima est: In Deo, utpote infinite perfecto, non potest admitti duplex modus cognoscendi

A creaturas, quorum unus sit perfectior, & alter minus perfectus: Sed modus cognoscendi creaturas, in essentia divina tanquam in causa, est multò perfectior & nobilior, quàm modus illas cognoscendi immediate in seipsis, ut articulo precedenti ostendimus: unde in Angelis beatis, cognitio matutina per quam vident creaturas in verbo, & in essentia divina tanquam in causa, multò perfectior est, quàm cognitio vespertina, per quam illas cognoscunt extra verbum, & immediate in seipsis, juxta illud Augustini quod supra retulimus: *Cognitio creaturæ in seipso, decoloratior est, quàm cum in Dei sapientia cognoscitur, veluti in arte per quam facta est*: Ergo præter modum cognoscendi creaturas possibile in essentia divina tanquam in causa, non debet admitti in Deo alius, quò illas in seipsis immediate, & independenter ab essentia sua prius cognita, intueatur.

Secunda est, Eo modo cognoscuntur creaturæ ab intellectu divino, quò representantur per speciem quâ intelligit: Sed non representantur in se & ratione sui, sed mediate & in alio, scilicet in Deo ut prius representato: Ergo non cognoscuntur immediate in seipsis, sed mediate in Deo prius cognito. Major constat, Cum enim ex intellectu & objecto, mediâ specie, adæquatam intellectionis principium constituatur, nihil potest intellectus intelligere, nisi per speciem representetur: Ergo nec poterit immediate intelligere, quod immediate in specie non continetur. Minor autem probatur. Species quâ divinus intellectus intelligit, est sola divina essentia: At hæc non representat immediate creaturas, sed mediate, Deo prius representato: Ergo species quâ divinus intellectus intelligit, non representat immediate creaturas, sed solum mediate.

56. Respondebis primò, juxta doctrinam Vaquezii, negando suppositum Majoris, quod scilicet Deus creaturas per speciem intelligat, cum enim non implicet dari intellectum, seipso, absque concurrenti speciei, ad intelligendum completum, & talis independentia & omnimoda completio perfectionem dicat, non debet denegari intellectui divino, utpote summè perfecto.

Sed hæc responsio in primis aperte contrariatur D. Thomæ, qui hic art. 5. in corp. & in solut. ad 3. docet essentiam divinam esse speciem intelligibilem, quâ Deus seipsum & creaturas cognoscit. Pugnat etiam cum doctrina Augustini assentientis ex objecto & potentia pari notitiam, sicut ex concursu maris & fœminæ gignitur proles; nec non contra communem Theologorum sententiam, assentientium essentiam divinam ubi mentibus beatorum ut speciem & formam in esse intelligibili, in ordine ad cognitionem sui & creaturarum: si enim essentia divina respectu intellectus beati gerat vices speciei, hoc nullam importat imperfectionem, subindeque non debet Deo denegari, in ordine etiam ad propriam intellectionem. Item si essentia divina non sit species & forma intelligibilis, representans creaturas intellectui divino, vix poterit reddi ratio, cur Verbum Divinum procedat ex cognitione creaturarum possibile, cum verbum non exprimat, nec representet in actu secundo, nisi quæ in specie intelligibili representantur in actu primo. Denique non minus est de ratione intellectionis, ab intellectu & objecto intra illum intelligibiliter constituto procedere, quàm de ratione volitionis procedere à voluntate, mediâ

57. Sed hæc responsio in primis aperte contrariatur D. Thomæ, qui hic art. 5. in corp. & in solut. ad 3. docet essentiam divinam esse speciem intelligibilem, quâ Deus seipsum & creaturas cognoscit. Pugnat etiam cum doctrina Augustini assentientis ex objecto & potentia pari notitiam, sicut ex concursu maris & fœminæ gignitur proles; nec non contra communem Theologorum sententiam, assentientium essentiam divinam ubi mentibus beatorum ut speciem & formam in esse intelligibili, in ordine ad cognitionem sui & creaturarum: si enim essentia divina respectu intellectus beati gerat vices speciei, hoc nullam importat imperfectionem, subindeque non debet Deo denegari, in ordine etiam ad propriam intellectionem. Item si essentia divina non sit species & forma intelligibilis, representans creaturas intellectui divino, vix poterit reddi ratio, cur Verbum Divinum procedat ex cognitione creaturarum possibile, cum verbum non exprimat, nec representet in actu secundo, nisi quæ in specie intelligibili representantur in actu primo. Denique non minus est de ratione intellectionis, ab intellectu & objecto intra illum intelligibiliter constituto procedere, quàm de ratione volitionis procedere à voluntate, mediâ

E creaturarum, quorum unus sit perfectior, & alter minus perfectus: Sed modus cognoscendi creaturas, in essentia divina tanquam in causa, est multò perfectior & nobilior, quàm modus illas cognoscendi immediate in seipsis, ut articulo precedenti ostendimus: unde in Angelis beatis, cognitio matutina per quam vident creaturas in verbo, & in essentia divina tanquam in causa, multò perfectior est, quàm cognitio vespertina, per quam illas cognoscunt extra verbum, & immediate in seipsis, juxta illud Augustini quod supra retulimus: *Cognitio creaturæ in seipso, decoloratior est, quàm cum in Dei sapientia cognoscitur, veluti in arte per quam facta est*: Ergo præter modum cognoscendi creaturas possibile in essentia divina tanquam in causa, non debet admitti in Deo alius, quò illas in seipsis immediate, & independenter ab essentia sua prius cognita, intueatur.

58. Respondebis primò, juxta doctrinam Vaquezii, negando suppositum Majoris, quod scilicet Deus creaturas per speciem intelligat, cum enim non implicet dari intellectum, seipso, absque concurrenti speciei, ad intelligendum completum, & talis independentia & omnimoda completio perfectionem dicat, non debet denegari intellectui divino, utpote summè perfecto. Sed hæc responsio in primis aperte contrariatur D. Thomæ, qui hic art. 5. in corp. & in solut. ad 3. docet essentiam divinam esse speciem intelligibilem, quâ Deus seipsum & creaturas cognoscit. Pugnat etiam cum doctrina Augustini assentientis ex objecto & potentia pari notitiam, sicut ex concursu maris & fœminæ gignitur proles; nec non contra communem Theologorum sententiam, assentientium essentiam divinam ubi mentibus beatorum ut speciem & formam in esse intelligibili, in ordine ad cognitionem sui & creaturarum: si enim essentia divina respectu intellectus beati gerat vices speciei, hoc nullam importat imperfectionem, subindeque non debet Deo denegari, in ordine etiam ad propriam intellectionem. Item si essentia divina non sit species & forma intelligibilis, representans creaturas intellectui divino, vix poterit reddi ratio, cur Verbum Divinum procedat ex cognitione creaturarum possibile, cum verbum non exprimat, nec representet in actu secundo, nisi quæ in specie intelligibili representantur in actu primo. Denique non minus est de ratione intellectionis, ab intellectu & objecto intra illum intelligibiliter constituto procedere, quàm de ratione volitionis procedere à voluntate, mediâ

objecti apprehensione. Sed implicat dari voluntatem quæ sit volitionis principium, nisi mediâ apprehensione objecti: Ergo pariter repugnat dari intellectum, qui sit principium intellectio- nis, sine concursu objecti intra ipsum constitu- ti in ratione intelligibilis. Sed objectum ut con- currens objective ad intellectum, gerit munus speciei. Ergo implicat intellectum sine spe- cie esse principium intellectio- nis: & per conse- quens sicut voluntas divina, quamvis infinita, non potest aliquid velle, nisi præviâ cognitione; ita intellectus divinus, etsi infinitè perfectus, non poterit aliquid intelligere, nisi mediâ specie increatâ, ipsâ nimirum divinâ essentiâ, gerente vices speciei & formæ intelligibilis.

38. Respondebis secundo cum aliis, negando Minorem: cum enim essentia divina sit species representans creaturas, quia continet illas emi- nenter, & contineat ipsas eminenter immedia- tè, illas immediatè representat.

Sed hæc etiam solutio sustineri nequit, primò quia objectum immediatè representatum per speciem, debet convenire cum illa in gradu im- materialitatis; ut docet D. Thomas supra quæst. 12. art. 2. inferens ex hoc principio nullam spe- ciem creatam posse representare quidditative Deum: Sed nihil creatum potest cum divina es- sentia talem convenientiam habere; cum gra- dus immaterialitatis divinæ consistat in exclu- sione omnis potentialitatis, quæ exclusio nulli enti creato competere potest: Ergo nihil crea- tum potest representari immediatè per essen- tiam divinam ut speciem.

Secundò, Representatio speciei, vel est ratio- ne similitudinis, vel ratione identitatis cum ob- jecto: Sed divina essentia nulli rei creatæ po- test esse perfectè similis, & multò minùs cum ea identificari. Ergo essentia divina, ut species, nul- lam rem creatam primariò representare potest.

Tertiò, Essentia Angeli, ut species, solum se- ipsam per se primò & immediatè representat, alia autem à se, secundariò tantum, & mediatè, ut docetur in Tractatu de Angelis. Ergo pariter essentia divina, ut species, solum potest se ipsam primariò & immediatè representare, creaturas verò secundariò tantum & mediatè.

Denique, Si essentia divina ut habet rationem speciei, primariò & immediatè representaret creaturas, illæ essent objectum specificativum, partiale saltem & inadæquatum, talis speciei in- creatæ: sicut in specie Angelica immediatè re- presentant plures naturas, & unam independen- ter ab alia, ita ut humana v.g. non sit ratio cur leonina representetur, omnes illæ naturæ integrant objectum specificativum illius: Sed creaturæ non possunt pertinere ad objectum formale & specificativum essentiæ divinæ, ut habet rationem speciei increatæ: Ergo non pos- sunt ab illa primariò, sed tantum secundariò re- presentari.

99. Tertia ratio conclusionis sumitur ex D. Tho- ma 1. contra Gent. cap. 48. ratione 1. ubi sic dis- currit: *Operatio intellectualis speciem & nobilitatem habet, secundum ad quod est per se primò intellectum, cum hoc sit ejus objectum: sicutur Deus aliud à se intelligeret, quasi per se & primò intellectum, ejus opera- tio intellectualis, speciem & nobilitatem haberet ab alio quam ab ipso. Hoc autem est impossibile, cum ejus ope- ratio sit ejus essentia: & hæc quippe ens à se, nequeat ab alio distincto à Deo speciem capere: Sicutur impos- sibile est, quod intellectum à Deo primò & per se, sic*

A aliud ab ipso. Ex quibus verbis hæc potest dedu- ci ratio: Si Deus cognosceret creaturas imme- diatè in seipsis, & independentè ab essentia di- vina priùs cognita, objectum formale & speci- ficativum divinæ intellectio- nis, esset ens crea- tum, vel ens ut sic abstrahens à creato & increa- to: Sed hoc dicitur nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris est evidens, illud enim censetur esse ob- jectum formale & primarium alicujus potentia, vel operationis, quod primariò & immediatè ab illa attingitur, & independentè ab alio priùs at- tacto, ut constat in potentia visiva, cujus ob- jectum formale & primarium est color, quem per se primò attingit; secundarium verò & ma- teriale, paries, vel aliud subiectum colore affe- ctum; quia illud non attingitur immediatè, & per se primò, sed tantum secundariò, & median- te colore.

Minor verò fuit à nobis probata fuit in Tra- ctatu de attributis, potestque rursus hæc brevi- ter suaderi. Primò ratione Divi Thomæ jam in- sinuatâ. Cognitio desumit suam speciem & per- fectionem essentialè ab objecto formali & pri- mario, & ab illo mensuratur: Sed intelligere Dei, cum sit ejus esse, ejusque natura, non potest desumere suam speciem & perfectionem essen- tialè à creaturis, nec ab illis mensurari: Ergo ens creatum non potest esse objectum formale & primarium divinæ intellectio- nis.

C Secundò, Objectum formale & primarium divinæ intellectio- nis, debet esse quid actualis- simum, sicut & ipsa intellectio: Sed ens creatum, vel abstrahens à creato & increato, est quid po- tentiale, ut constat: Ergo non potest esse ob- jectum formale & primarium divini intellectus, sed solum ens increatum, seu divina essentia, quæ est actus purus, & ejusdem immaterialita- tis cum illo.

D Tertiò, Si creaturæ pertinerent ab objectum formale & specificativum divinæ scientiæ, etiam pertinent ad objectum formale & specificati- vum Theologiæ, cum ista sit illius expressio, seu participatio: Sed hoc est falsum, ut constat ex dictis disputatione præcedenti ad universam Theologiam articulo 3. ubi ostendimus, solum Deum esse objectum formale & specificativum Theologiæ, creaturas verò ad objectum tantum materiale & secundarium pertinere: Ergo crea- turæ non pertinent ad objectum formale & specificativum divinæ scientiæ.

E Quartò, Si objectum formale & specificati- vum divini intellectus, sit ens ut abstrahit à crea- to & increato, sequitur objectum formale fidei, & aliarum virtutum Theologicarum, esse al- quid abstrahens à Deo & creaturis: Sed hoc dicitur nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris est evi- dens, virtutes enim Theologicæ sunt participa- tiones divini intellectus & voluntatis, ac prom- de habent idem objectum formale cum illis. Mi- nor verò demonstrari solet in Tractatu de virtu- tibus Theologicis, & videtur manifesta. Si enim objectum formale & specificativum illarum vir- tutum, non esset Deus, sed aliquid creatum, vel abstrahens à Deo & creaturis, illa non essent Theologicæ: per hoc enim distinguuntur virtu- tes Theologicæ, à moralibus infusis, vel acquisi- tis, quod primæ respiciunt immediatè Deum, tanquam proprium objectum formale & speci- ficativum; secundæ verò circa aliquod ob- jectum creatum versantur, ut ibidem ostendimus.

Ultimâ ratio nostræ conclusionis potest sic brevi-

